

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Інститут спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Директор інституту
Засенко В.В.

18 травня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія наукових досліджень

у галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки, 01 Освіта**
спеціальності **053 Психологія, 016 Спеціальна освіта**

відділ аспірантури і докторантури

2020 – 2021 навчальний рік

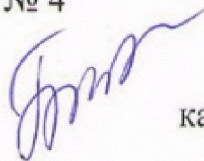
Робоча програма «**Методологія наукових досліджень**» для здобувачів доктора філософії за напрямом підготовки у галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** спеціальності **053 Психологія**, у галузі **01 Освіта / Педагогіка** **016 Спеціальна освіта** 9 с.

Розробники: Бабяк Ольга Олексіївна, кандидат психологічних наук, завідувач відділу психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Робочу програму схвалено на засіданні відділу психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами

Протокол від "23"квітня 2020 року № 4

Завідувач відділу

канд.психол.н. Бабяк О.О.

Схвалено вченою радою Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України за напрямом підготовки (спеціальністю) у галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** спеціальності **053 Психологія**, у галузі **01 Освіта / Педагогіка** – **016 Спеціальна освіта**

Протокол від "14 " травня 2020 року № 4

" 18 " травня 2020 року

Голова вченої ради

Засенко В.В.
Бабяк О.О., Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки 01 Освіта / Педагогіка (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
	Напрями підготовки Психологія Спеціальна освіта		
Модулів – 2	Спеціальність: 053 Психологія 016 Спеціальна освіта	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		перший	
Індивідуальне науково-дослідне завдання есе про ціннісно-мотиваційні установки у виборі спеціальності		Семестр	
Загальна кількість годин – 60		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 16 самостійної роботи студента – 44	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Доктор філософії	Лекції	
		10 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		6 год.	10 год.
		Вид контролю:	
		залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – засвоєння здобувачем доктора філософії понять про науку, відомостей про стан сучасної науки, розуміння процесу наукової діяльності, оволодіння методологічними та методичними основами наукового дослідження. Оволодіння програмою курсу сприяє виконанню здобувачем завдань з інших дисциплін, які передбачають наукові дослідження, узагальнення теоретичного матеріалу і розробку практичних рекомендацій щодо застосування результатів наукового дослідження. Матеріал навчальної дисципліни допоможе при аналізі інформаційних джерел, підготовці дисертаційної роботи, статей, доповідей на науково-практичних конференціях.

Завдання навчальної дисципліни є наступними:

- забезпечити чітке розуміння здобувачами поняття про наукову діяльність;
- засвоїти понятійно-термінологічного апарату наукової діяльності;
- ознайомити зі станом наукової діяльності в Україні та світі;
- ознайомити з електронними та Інтернет-ресурсами інформації;
- засвоїти систему роботи з бібліотечно-бібліографічними джерелами інформації;
- вивчити порядок оформлення наукового дослідження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач доктора філософії

Повинен отримати такі компетентності:

- здатність до аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів;
- набуття гнучкого мислення, відкритість до застосування фахових знань та компетентностей в широкому діапазоні можливих місць роботи та повсякденному житті;
- здатність виконувати індивідуальні наукові дослідження в групі під керівництвом лідера.

Програмні результати навчання:

- знання сучасних експериментальних методів роботи в лабораторних умовах, навички роботи із сучасною апаратурою;
- володіння методами наукових досліджень.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Організація науково-дослідної роботи.

Тема 1. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ.

Класифікація наук. Підготовка наукових кадрів. Науково-дослідницька робота здобувачів у вищій школі. Наукова робота здобувачів, що виконується в поза навчальний час. Методологічні основи наукового пізнання та творчості. Поняття про методологію та метод наукового дослідження. Типологія методів наукового дослідження. Нормативно-правова база наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні.

Тема 2.ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.

Вибір напрямку наукового дослідження та етапи НДР. Поняття наукової проблеми. Поняття теми дослідження та її формулювання. Визначення предмета та об'єкта дослідження. Мета і завдання дослідження. Порядок здійснення наукового дослідження. Етапи НДР. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації. Загальна характеристика інформації. Класифікація економічної інформації. Види джерел інформації. Пошук необхідної інформації. Пошук інформації в бібліотеці. Комп'ютерні технології пошуку інформації. Порядок обробки та групування інформації. Проведення теоретичних досліджень. Сутність, мета, завдання та етапи теоретичних досліджень. Методи теоретичних досліджень. Використання математичних методів у дослідженнях. Експериментальні дослідження. Сутність, мета, функції наукового експерименту. **Змістовий модуль 2. Впровадження та ефективність наукових досліджень.**

Тема 3. ОБРОБКА ТА ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

Обробка результатів експериментальних досліджень. Основи теорії випадкових помилок та методів оцінки випадкових похибок у вимірюваннях. Методи графічної інтерпретації результатів експерименту. Аналітична обробка результатів експерименту. Оформлення результатів наукової роботи. Прийоми викладення матеріалів наукового дослідження. Мова та стиль наукової роботи. Апробація та оприлюднення результатів наукового дослідження. Впровадження та ефективність наукових досліджень. Формулювання наукової новизни та практичного значення отриманих результатів.

Тема 4. ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Наукові колективи та наукові школи, та їх роль у розвитку науки. Організація роботи в науковому колективі. Основні принципи управління науковим колективом. Особливості управління конфліктами у науковому колективі. Наукова організація та гігієна розумової праці. Моральна відповідальність вченого.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						заочна форма					
	Усього	У тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	с	Залік	Екзамен		л	п	с	залік	екзамен
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Організація науково-дослідної роботи.												
Тема 1. Організація	3	2	2		1		5	2	2		1	

науково-дослідної роботи в Україні.												
Тема 2. Організація наукових досліджень у вищих навчальних закладах.	8	4	2			4	2	2				
Разом за змістовим модулем 1	11	6	4		1	5	4	4			1	
Змістовий модуль 2. Впровадження та ефективність наукових досліджень.												
Тема 1-2. Обробка та оформлення результатів наукового дослідження. Організаційні аспекти наукової діяльності	6	4	2			4	2	2				
Разом за змістовим модулем 2	6	4	2			4	2	2				
Усього годин	17	10	6		1	13	6	6			1	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення мети, завдань, предмета, об'єкта наукового дослідження. Формулювання наукової новизни та практичного значення результатів наукового дослідження.	2
2	Робота з інформаційними ресурсами.	2
3	Організація процесу наукового дослідження.	1

4	Оцінка наукового та науково-технічного ефекту науково-дослідної роботи. Оформлення результатів наукового дослідження (звіту, реферату, анотації, списку використаних джерел).	1
---	---	---

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання включають: виконання контрольної роботи по темі «Оцінка наукового та науково-технічного ефекту науково-дослідних робіт» здобувачів.

8. Методи навчання

У процесі викладання використовуються такі методи навчання: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький.

– методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;

– методи письмового контролю: письмові роботи контрольні, письмовий проект, тестовий контроль.

– методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

9. Методи контролю

Поточний контроль

Оцінювання ступеню активності аспірантів та якості їх виступів з доповідями та коментарів при проведенні дискусій на практичних заняттях.

Оцінювання індивідуальних завдань.

Перевірка індивідуальних завдань.

Підсумковий контроль (залік).

Перевірка розуміння аспірантами теоретичних та практичних завдань в цілому, здатність творчо використовувати накопичені знання та вміння.

10. Розподіл балів, які отримує здобувач доктора філософії

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	20	100
T1	T2	T3		
20	20	20		

T1, T2 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	Добре	
75-81		
69-74	Задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій. Робоча навчальна програма. Мультимедійні презентації до курсу. Плани практичних занять. Збірка тестових завдань для оцінювання навчальних досягнень майбутніх докторів філософії.

12. Рекомендована література

Базова

1. Арутюнов В.Х., Мішин В.М., Свінцицький В.М. Методологія соціально - економічного пізнання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2005. – 353 с.
2. Баскаков А.Я., Туленков Н.В. Методологія наукового дослідження: Учеб.посібник. – К.: МАУП, 2004. – 216 с.
3. Братерська - Дронь М.Т. Проблеми сучасної філософії: моральнісний аспект наукової творчості // Культура народів Причорномор'я - 2004. - № 51. - С. 117 – 120.
4. ДСТУ 3008-95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки Структура і правила оформлення.
5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» №1977-ХІІ із змінами від 19 грудня 2006 р.
6. Кодекс наукової етики (Проект). – К.: Українська федерація вчених; Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М.Доброва НАН України, 2005. – 8 с. /
7. www.semynozhenko.net/ufv/files/kod_etiki.dok .
8. Козьменко С.Н. Гамбургский счет: Трилогія. – Книга первая: Руководство по написанию и защите диссертаций. – Сумы: ИТД «Университетская книга»: ИКК «Деловые перспективы», 2007. – 352 с.
9. Комаров М.С. Основы научных исследований. – Львов: Вища школа. Изд-во при Львов.ун-те, 1982. – 128 с.
10. Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А. Основы научных исследований: Учеб. пособие / Под ред. А.А.Лудченко. — К.: О-во «Знання», КОО, 2000.-114 с.

11. Малюга Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: Навч. посібник / За ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 476 с.

12. Методичні вказівки з державної атестації студентів за спеціальністю «Менеджмент організацій» освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст та магістр денної та заочної форм навчання. – Суми: Вид-во СумДУ, 2005.

Допоміжна

1. Научная организация труда в управлении производственным коллективом: Общеотраслевые научно-методические рекомендации.– М.: Экономика, 1991.–286с.

2. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента: Навч. посібник / Я.Я.Чорненький, Н.В. Чорненька, С.Б. Рибак та ін. – К.: ВД«Професіонал», 2006. – 208 с.

3. Основы научных исследований: Учеб.для техн. вузов / В.И. Крутов, И.М. Грушко, В.В. Попов и др.; Под ред. В.И. Крутова, В.В. Попова. – М.: Высш. шк., 1989. – 400 с.

4. «Рекомендація про статус науково-дослідницьких робітників» / XVIII сесія Генеральної конференції Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), 20.11.1974 р.

5. Типове положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 20 липня 1996 р. № 830.

6. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 295 с.

7. Шестак Н.В., Астанина С.Ю. Роль научных школ в подготовке молодых ученых // Труды СГУ. – Вып. 95: Гуманитарные науки. Психология и социология образования. – М., 2006. – С. 176 – 186.

13. Інформаційні ресурси

Інформаційне забезпечення РП здійснюється бібліотечними фондами Електронної бібліотеки НАПН України: <https://lib.iitta.gov.ua>